

Särskilt stöd i grund- och gymnasieskolan 2025

Inom grund- och gymnasieskola har nya ekonomiska stödformer etablerats de senaste åren för olika typer av resurstät verksamhet för elever i behov av särskilt stöd, som har inneburit att individuellt behovsprövade ersättningar i hög utsträckning har ersatts av gruppbaserat stöd. I detta avsnitt redovisas utvecklingen av antal elever och kostnader för de olika stödformerna.

Särskilt stöd inom grundskolan

Ersättning per elev för olika typer av särskilt stöd

I tabellen redogörs för ersättning per elev eller plats för de olika ersättningar för särskilt stöd som utbildningsförvaltningen betalar ut.

Tabell 1 Ersättning för olika typer av särskilt stöd, tkr per elev/plats

Typ av grupp	2021	2022	2023	2024	2025
CSU	267	287	299	313	324
RSU		135	140	147	147
SU (ex moms)		75	78	82	82
Resursskola ex moms, inkl SU-tillägg	75	230	233	244	244
Tilläggsbelopp/verksamhetsstöd	Individuellt fastställda belopp				

Kommentar till ersättningsnivåerna: Behoven för elever i CSU-grupp är de mest omfattande i den kommunala verksamheten. Behoven hos resursskolornas elever varierar, varför ersättningen till resursskolorna ligger i nivå med den genomsnittliga ersättningen för CSU och RSU.

De olika formerna av särskilt stöd beskrivs kortfattat nedan.

Särskild undervisningsgrupp (SU)

Särskild undervisningsgrupp (SU-grupp) definieras i skollagen. En elev i behov av särskilt stöd kan få det i en särskild undervisningsgrupp, om detta ger bättre förutsättningar att tillgodose elevens stödbehov. SU-grupper finns i både kommunala och fristående skolor. I Stockholms kommunala grundskolor används begreppet LSU (lokal särskild undervisningsgrupp) för de SU-grupper som finns lokalt på skolorna. Ersättning per elev i SU-grupp betalas ut sedan 2022.

Regional särskild undervisningsgrupp (RSU)

Regional särskild undervisningsgrupp vänder sig till elever med ett större stödbehov än elevens hemskola kan erbjuda. RSU-gruppen bedrivs som ett samarbete mellan de kommunala skolorna i ett visst område. Beslut om att erbjuda plats fattas av en styrgrupp med grundskolechef och rektorer. Elever som går i RSU-grupp behåller sin skolplacering på hemskolan. Ersättning per plats i RSU-grupp betalas ut sedan 2022.

Central särskild undervisningsgrupp (CSU)

Central särskild undervisningsgrupp vänder sig till elever med omfattande behov av stöd och finns på ett urval kommunala skolor i Stockholm. Ansökan görs av elevens hemskola. Beslut kring erbjudande om placering fattas centralt på förvaltningen. En placering i CSU innebär att eleven byter skola till den skolenhet där CSU-gruppen finns. Ersättning per plats i CSU-grupp betalas ut sedan länge.

Fristående resursskola

Fristående resursskolor är skolor som enbart tar in elever som har behov av särskilt stöd. Detta regleras i skollagen. Tidigare finansierades verksamheten av tilläggsbelopp utöver ordinarie skolpeng, men efter att den individuella behovsprövningen skärpts har allt mindre tilläggsbelopp beviljats. Sedan 2021 beviljas resursskolor ett fast strukturbidrag per elev, och sedan 2022 också SU-gruppstillägg, för samtliga Stockholmselever. Strukturbidraget fördubblades 2022 jämfört med 2021.

Individuellt fastställt tilläggsbelopp eller verksamhetsstöd

Tilläggsbelopp ska lämnas till huvudmannen för en fristående skola för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd, eller ska erbjudas modersmålsundervisning eller delta i lovskola. För att tilläggsbelopp vid omfattande behov av särskilt stöd ska utgå måste skolan sätta in extraordinära stödåtgärder som innebär att mer betydande resurser måste avsättas för en enskild elevs räkning. Stockholms stad beviljar vid behov motsvarande bidrag till skolor i egen eller andra kommuners regi, på samma grunder som tilläggsbelopp till fristående skolor. Dessa bidrag benämns då verksamhetsstöd.

Antal elever för vilka gruppbaserad ersättning för särskilt stöd betalas ut

I tabellen sammanställs antal stockholmselever i verksamheter med någon form av gruppbaserad ersättning.

Tabell 2 Antal elever i verksamhet med olika typer av gruppbaserad ersättning

Elever med gruppbaserat stöd per typ av skola/grupp	2021	2022	2023	2024	2025	Förändring 2022–2025
Kommunala skolor, totalt	277	1 132	1 394	1 564	1 781	57%
CSU-grupp	243	250	247	268	326	30%
RSU-grupp	34	110	133	135	156	42%
LSU-grupp		772	1 014	1 161	1 299	68%
Fristående skolor, totalt	661	772	881	1 019	1 060	37%
Resursskolor	661	712	795	886	927	30%
Övriga SU-grupper		60	86	133	133	122%
Summa	938	1 904	2 275	2 583	2 841	49%
Andel av stockholmselever i kommunal skola F-9	0,4%	1,5%	1,8%	2,1%	2,4%	0,9 pe
Andel av stockholmselever i fristående skola F-9	2,5%	3,0%	3,4%	4,0%	4,2%	1,3 pe
Andel av stockholmselever totalt, F-9	0,9%	1,9%	2,2%	2,6%	2,9%	1,0 pe

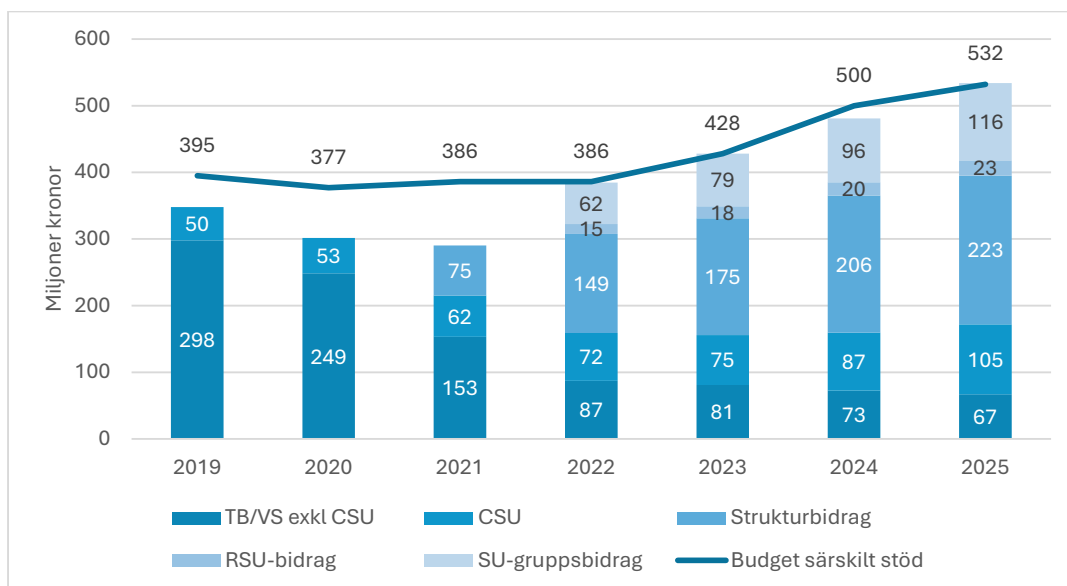
Avser antal elever i slutet av respektive år.

2022 var samtliga gruppbaserade ersättningar på plats, och sedan dess har antalet elever i någon form av grupp ökat med nära 50 procent. Allra mest ökar antalet elever i SU-grupper, men även exklusive SU-grupper är ökningen betydande. Andelen Stockholmselever för vilka förvaltningen betalar ut gruppbaserat stöd har ökat med en procentenhet, från 1,9 till 2,9 procent. Drygt 4 procent av alla elever i fristående skola går i resursskola, eller i SU-grupp i vanlig fristående skola.

Kostnader för olika typer av särskilt stöd

Anledningen till att de gruppbaserade ersättningarna infördes var att den alltmer restriktiva tillämpningen av regelverket för tilläggsbelopp ledde till att allt mindre resurser beviljades elever med behov av särskilt stöd.

Figur 1 Budget och utfall för särskilt stöd i grundskolan

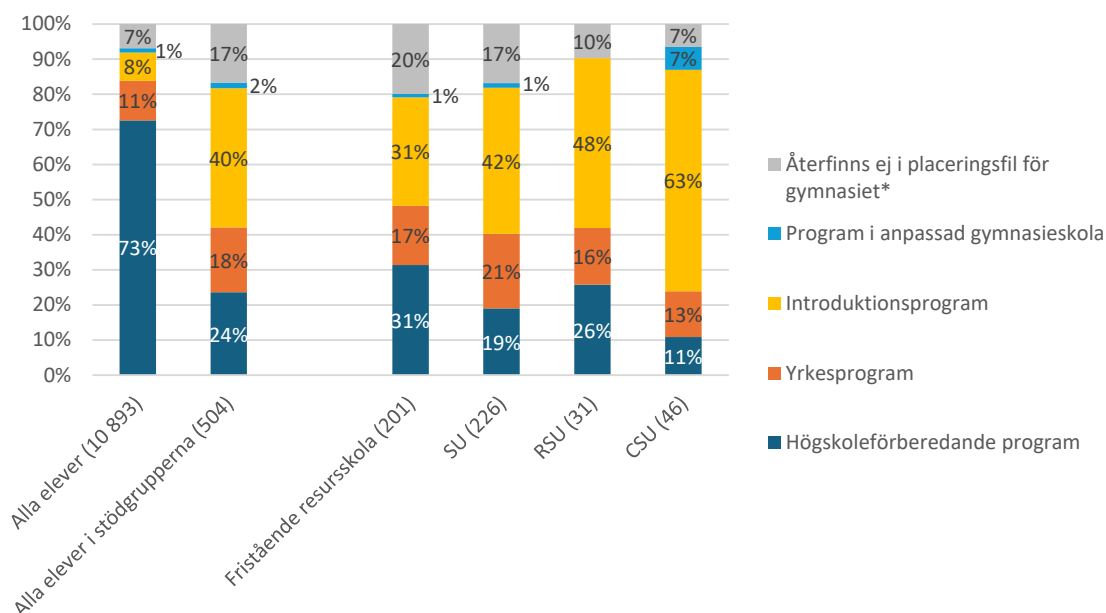
För 2025 redovisas prognos för året, i början av december.

Av diagrammet framgår att utbetalningarna 2019–2021 blev allt lägre, trots en oförändrad budget. Sedan 2022 har kostnaderna legat i fas med budgeten. Totalt har kostnadsökningen 2022–2025 varit 146 mnkr, eller i genomsnitt 11 procent per år. Budgeten för särskilt stöd har alltså ökat betydligt mer än skolpengen.

Övergång till gymnasieskola för elever i verksamhet med gruppbaserad ersättning för särskilt stöd

För att följa effekterna av de resurser som satsas på gruppbaserat stöd i grundskolan undersöker förvaltningen vad elever som går i årskurs 9 i någon typ av verksamhet med gruppbaserat stöd i maj innevarande år gör under hösten.

Figur 2 Gymnasieplacering i november 2025, för elever placerade i grundskolans årskurs 9 i maj 2025

*Bor inte i Stockholm och går inte i någon av stadens skolor, eller saknar gymnasieplacering

Årets analys bekräftar i allt väsentligt bilden från VB 2024, att cirka 80 procent av eleverna är inskrivna i gymnasieskolan, varav hälften på introduktionsprogram.

Utvecklingsarbete under 2025

Förra året genomfördes en kartläggning av arbetet i stadens SU-grupper i syfte att analysera behov av stödsatser. Under 2025 har därefter en utbildningsinsats genomförts i form av workshop för samtliga skolledningar om att leda och organisera särskild undervisningsgrupp. Workshopen har inneburit föreläsningar med fokus på styrdokument, praxis och forskning. Den har också innehållit presentationer av några olika skolors sätt att leda och organisera SU-grupper, samt panelsamtal och inte minst reflekterande samtal gruppvis.

Ett antal skolor med SU-grupper har också erbjudits handledning inom Positivt beteendestöd (PBS), ett förebyggande förhållningssätt som syftar till att stödja skolor att minska förekomsten av problemskapande beteenden.

Särskilt stöd inom gymnasieskolan

Ersättning per elev för olika typer av särskilt stöd

I tabellen redogörs för ersättning per elev eller plats för de olika ersättningar för särskilt stöd som utbildningsförvaltningen betalar ut.

Tabell 3 Ersättning för olika typer av särskilt stöd, tkr/per elev

	2022	2023	2024	2025
SPV nationellt program (egen regi, fristående) *	145	151	156	160
SPV nationellt program (andra kommuner)	Skolkommunens kostnad			
SPV introduktionsprogram (egen regi) **	12	12	14	14
IMA-Flex (egen regi) ***	104	108	112	115
Tilläggsbelopp/verksamhetsstöd	Individuellt fastställda belopp			

Belopp anges exklusive moms.

* Till stadens skolor i egen regi görs avdrag för vissa lokalkostnader mm innan utbetalning till skolorna

** Vägt medelvärde av skillnad i programpeng mellan IM och IM-SPV för egen regi.

*** Skillnaden i programpeng mellan IMA-flex och IMA för egen regi.

Elever som är behöriga till ett nationellt program men har behov av en anpassad studiemiljö kan erbjudas specialpedagogisk verksamhet (SPV) på nationellt program. Specialpedagogisk verksamhet anordnas även på introduktionsprogrammen språkinträdning (IMS), yrkesinträdning (IMY) och individuellt alternativ (IMA), för elever med dokumenterade stödbehov som saknar behörighet till ett nationellt program. För behöriga elever som har påbörjat ett nationellt program men som av synnerliga skäl behöver omfattande stöd finns möjligheten att läsa inom ramen för introduktionsprogrammet individuellt alternativ. Det kallas IMA-Flex, flexibelt lärande. Vidare kan individuellt fastställt tilläggsbelopp eller verksamhetsstöd beviljas för alla enskilda elever med omfattande behov av särskilt stöd, oavsett typ av program.

Antal elever för vilka gruppbaserad ersättning för särskilt stöd betalas ut

I tabellen sammanställs antal elever vid respektive års slut, i verksamheter med någon form av gruppbaserad ersättning.

Tabell 4 Antal stockholmselever med gruppbaserat stöd i gymnasieskola, per typ av huvudman och program

	2022	2023	2024	2025	Förändring 2022–2025
Kommunala skolor, totalt (Stockholms stad)	379	414	473	517	36%
SPV nationellt program	139	145	142	145	4%
SPV introduktionsprogram	207	243	299	338	63%
IMA-Flex	33	26	32	34	3%
SPV nationellt program fristående skolor	240	249	248	268	12%
SPV nationellt program annan kommun	21	28	29	32	52%
Summa	640	691	750	817	28%

Antalet elever i verksamhet med någon typ av gruppbaserad ersättning har ökat relativt kraftigt också i gymnasieskolan, totalt med nära 30 procent. Den stora ökningen noteras för SPV introduktionsprogram. Orsakerna är inte klarlagda men sannolikt kan både införandet av nya ersättningsformer, och de omfattande insatserna i grundskolan för elever med behov av särskilt stöd, bidra till utvecklingen.

Kostnader för olika typer av särskilt stöd

I tabellen nedan redovisas kostnaden för stockholmselever i gymnasiet, per typ av stödform.

Tabell 5 Total kostnad för olika typer av särskilt stöd i gymnasieskolan, miljoner kronor

	2022	2023	2024	2025	Förändring 2023–2025
SPV Nationellt program egen regi	8	18	19	19	5%
SPV introduktionsprogram egen regi	2	3	4	5	59%
SPV Nationellt program fristående skolor	17	37	38	42	15%
SPV Nationellt program annan kommun	2	5	5	5	2%
IMA-Flex, egen regi	3	3	3	4	34%
Tilläggsbelopp/verksamhetsstöd	30	26	26	27	4%
Summa	63	92	96	102	11%

För 2025 redovisad prognos för året, från december.

Den särskilda ersättningen för SPV infördes först från och med höstterminen 2022 vilket då bara gav en halvårseffekt. Utvecklingen över tid redovisas därför från 2023.

De senaste två åren har kostnaderna totalt ökat med 11 procent. I kronor räknar är den största ökningen inom SPV för nationella program, framför allt till fristående skolor.